

เสียงจาก 'ป่าชุมชน' หยุดทำลายป่าสมบูรณ์

ความอุดมสมบูรณ์ของป่าดอยกานที่ชุมชนร่วมดูแลรักษา ก่อนจัดตั้งป่าชุมชน หลังถูกบุกรุกทำลายป่า

ก ระแสรนุรักษ์ป่ากลับมาอีกครั้งจากโครงการเชื่อมแนวกันที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าแม่वंก เพราะถ้ามีการสร้างเขื่อนจะต้องสูญเสียพื้นที่ที่กักเก็บน้ำถาวร คือ ป่าแม่वंก 1.3 ไร่ จนเกิดเสียงคัดค้านการทำลายป่าเพื่อสร้างเขื่อน รวมถึงปรากฏการณ์เดินเท้าคัดค้านการอนุมัติรายงานวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (อีเอชไอเอ) 388 กิโลเมตร จากแม่वंกสู่กรุงเทพฯ เป็นความพยายามในการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ยังคงหลงเหลืออยู่น้อยนิดในประเทศไทย

เรื่องราวของคนดูแลรักษาป่า ชุมชนทำทุกวิถีทางไม่ให้พื้นที่ป่าของประเทศลดลงยังมีกระจายในหลายพื้นที่ และอีกโครงการที่ถือว่ามีส่วนช่วยปกป้องป่าและชุมชนชีวิตผืนป่าของไทย คือ **โครงการคนรักป่า ป่ารักษาชุมชน** ที่กรมป่าไม้ ร่วมกับ บริษัท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) และชุมชนทั่วประเทศผนึกกำลังขยายป่าชุมชนเพื่อสกัดปัญหาการทำลายป่า และช่วยเพิ่มพื้นที่ป่า

บุญชอบ สุทมนต์สว่างศรี อธิบดีกรมป่าไม้ กล่าวว่า การรักษาผืนป่าที่ดีที่สุด นั่นคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการและการจัดตั้งป่าชุมชนของกรมป่าไม้ก็ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากราชบุรีโฮลดิ้ง และชุมชน ตั้งแต่ปี 2551 จนถึงปัจจุบัน มีโครงการป่าชุมชนที่ขึ้นทะเบียนป่าชุมชนกับกรมป่าไม้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยหนุนงานของกรมให้ก้าวหน้า จึงมีแนวคิดตั้งสถาบันป่าชุมชนขึ้น

“ทุกคนห่วงการบุกรุกทำลายป่า เราเห็นข่าวการจับกุมและลักลอบตัดไม้พะยุง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ เพราะบุคลากรไม่เพียงพอและงบประมาณจำกัด การแก้ปัญหาจะอย่างไรเพื่อส่งเสริมหรือหาแนวร่วมในการทำงานปกป้องให้สมบูรณ์เพื่อทรัพยากรป่าไม้ที่ดีขึ้น” อธิบดีกรมป่าไม้ระบุ

แม้จะมีนโยบายปิดป่า แต่ป่ายังถูกทำลาย บุญชอบให้คำตอบว่า การดูแลทรัพยากรป่าไม้ยังไม่เข้าสู่กระบวนการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการ ปัจจุบันรัฐเน้นสั่งการและใช้งบประมาณป้องกัน รักษา และฟื้นฟูป่า ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการเสนอร่างพร.บ.ป่าชุมชน ซึ่งไม่รู้เมื่อไหร่จะผ่าน หากรอเครื่องมีรัฐทันหรือไม่ แต่แนวทางสิทธิชุมชนสำคัญ ชุมชนมีความรักและหวงแหน ซึ่งนับตั้งแต่ทำโครงการคนรักป่า ป่ารักษาชุมชน ตั้งแต่ปี 2551 จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีโครงการป่าชุมชนที่ขึ้นทะเบียนป่าชุมชนจำนวน 8,782 แห่งทั่วประเทศ รวมเป็นพื้นที่ป่ามากกว่า 3.5 ล้านไร่ หากใช้งบของกรมจะสร้างป่าชุมชนได้ 200 แห่งต่อปีเท่านั้น เมื่อภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุน ปีนี้ประกาศไปแล้ว 700 แห่ง คาดว่าสิ้นปี 56 จะได้ 1,000 แห่ง

“ป่าชุมชนที่ประชาชนบริหารจัดการเองด้วยความรักความหวงแหน จะสร้างความสุขและได้ประโยชน์จากการเก็บหาผลผลิตในป่าชุมชน ที่สำคัญมีป่าที่อุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่

กมล แสงหงษ์ ผู้ใหญ่บ้าน (ซ้าย) และสุรียันต์ ณ เชียงพันธ์ ประธานป่าชุมชนบ้านดงห้วยเย็น

กันอย่างเกื้อกูล ถือเป็นแบบอย่างการจัดการป่าสงวนต่อไป” อธิบดีกรมป่าไม้กล่าว

ในปีนี้ **ป่าชุมชน บ้านดงห้วยเย็น** หมู่ที่ 14 ต.บ้านโอง อ.บ้านโอง จ.ลำพูน เป็นโครงการป่าชุมชนที่ได้รับรางวัลป่าชุมชนชนะเลิศระดับประเทศ ประจำปี 2556 ถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเห็นผลและยั่งยืนหลังจากที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า ป่าชุมชนบ้านดงห้วยเย็นขึ้นทะเบียนป่าชุมชนกับกรมป่าไม้ในปี 2547 มีพื้นที่ป่า 762 ไร่ ปีนี้คว้ารางวัลชนะเลิศ นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านดงห้วยเย็นที่ได้รักษาป่าให้กลับมามีอุดมสมบูรณ์เพื่อลูกหลาน

กมล แสงหงษ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ต.บ้านโอง เผยการจัดการป่าชุมชนบ้านดงห้วยเย็นว่า เริ่มจากชาวบ้านต่อต้านนายทุนทำเหมืองแร่แล้วลักลอบตัดไม้ทำลายป่าดอยกานระหว่างลำวางแร้ ส่งผลให้แหล่งน้ำของหมู่บ้านแห้งแล้ง แต่พื้นที่ไร่ไม่มากจึงเปิดสัมปทานไม่ได้ จากนั้นชุมชนเริ่มตระหนักผลกระทบจากป่าถูกทำลายจึงร่วมกันฟื้นฟูดูแล และปลูกป่าเพิ่ม จนปี 2547 ขอขึ้นทะเบียนป่าชุมชนกับกรมป่าไม้ นอกจากนี้พื้นที่ป่า 762 ไร่ มีแผนจะขยายอีก 1,400 ไร่

“ตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน จัดชุดลาดตระเวน ตั้งกฎระเบียบการใช้อย่างชัดเจน ฟื้นฟูป่าสมบูรณ์กลับคืนมา ตามน้ำมีน้ำไหลตลอดปี เป็นตาน้ำภูเขาที่ผู้เฒ่าผู้แก่ปลูกฝังให้คนในหมู่บ้านรักและหวงแหน มีประเพณีสืบชะตาต้นน้ำ ประเพณีบวชป่า และประเพณีฝังธรรมบาลาชนทุกปี เชื่อว่า จะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล” ผู้ใหญ่บ้านหัวใจรักษ์ป่ากล่าว

ความอุดมสมบูรณ์ของป่าดอยกาน ที่ตั้งไม่ตั้ง รัง พลวง มะกอกป่า ตั้ว ลัก ดูนแดง จั้วป่า มะค่าแต้ มะเกลือ จามจรี มะค่าโมง ประดู่ ไผ่ชนิดต่างๆ และสมุนไพรมีมากชุมมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศนั้น ผู้ใหญ่บอกเลยว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศและแหล่ง

ดร.อเม บินชา ประธานป่าชุมชนบ้านจุฬากรณ์ 12 (กลาง) พร้อมคนในหมู่บ้านที่รักษาป่า

